

Crna Gora
Vlada Crne Gore

Broj: _____
Podgorica, _____ 2019. godine

USTAVNI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore na sjednici od _____ 2019. godine razmotrila je Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti člana 449a Zakona o parničnom postupku („Službeni list RCG“, br. 22/04, 28/05 i 76/06, „Službeni list CG“, br. 48/15, 51/17, 75/17, 62/18, 34/19 i 42/19), koju je podnio advokat Danilo Radulović iz Podgorice, i daje sljedeće

MIŠLJENJE

Podnosilac u inicijativi u bitnom navodi da osporena odredba nije u saglasnosti sa čl. 8, 17, 19, 20, 21 i 32 Ustava Crne Gore (u daljem tekst: Ustav), kojima je zajemčeno jednako pravo svih na zaštitu svojih prava i sloboda, kao i sa osnovnim principima ekonomskog uređenja eksplicitno navedenim u čl. 139 i 140 Ustava. Dalje navodi da se osporenim odredbom, bez precizno i jasno određenih kriterijuma za odlučivanje o naknadi troškova sudskog postupka, ostavlja sudu da vrednuje nečiji rad, shodno svom znanju i iskustvu, kao i ličnoj procjeni, što bi vodilo neujednačenoj praksi i konstantnom ugrožavanju prava na rad koji je plaćen. Takođe, navodi da se osporenim odredbom nedvojbeno isključuje pristup sudu u cilju zaštite svih lica i vodi selektivnoj pravdi, što je suprotno članu 32 Ustava kojim je svakom zagarantovano pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom i principu zabrane diskriminacije iz člana 8 Ustava. Ističe i da osporeni član zadire u ekonomsku sferu i da je ugrožava, što je suprotno članu 139 Ustava iz koga proizilazi da se ekonomsko uređenje zasniva na slobodnom i otvorenom tržištu, slobodi preduzetništva i konkurencije, samostalnosti privrednih subjekata i njihovoj odgovornosti za preuzete obaveze u pravnom prometu, zaštiti i ravnopravnosti svih oblika svojine i članu 140 stav 3 Ustava kojim je izričito zabranjeno narušavanje i ograničavanje slobodne konkurencije i podsticanja neravnopravnog, monopolskog ili dominantnog položaja na tržištu. Navodi da u Crnoj Gori postoji veliki broj pravnih subjekata, prije svega fizičkih lica i „malih“ preduzeća, čija potraživanja iznose ispod 1000 eura, koji su zbog osporenog člana ostali u potpunosti nezaštićeni, budući da nijesu u mogućnosti da sudski putem primoraju drugu stranu da plati svoje obaveze, čime se stvara situacija nelojalne konkurencije na tržištu u kojoj će samo velike firme moći da posluju, dok će sve tzv. „sitnije firme“, biti prinuđene da prestanu sa radom, što će prouzrokovati monopole. U konačnom, predlaže da Ustavni sud Crne Gore utvrdi da član 449a Zakona o parničnom postupku nije u saglasnosti sa Ustavom, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i zakonom i da hitno obustavi izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koja je preduzeta na osnovu osporenog člana čija se ustavnost i/ili zakonitost ocjenjuje.

Smatramo da nema osnova za prihvatanje podnesene inicijative.

Osporenim članom 449a Zakona o parničnom postupku propisano je da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, ako su ti troškovi očigledno nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva ili ako nijesu bili potrebni za vođenje postupka.

Osporeni član je dodat Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Službeni list CG“, broj 34/19) radi usklađivanja Zakona o parničnom postupku sa Regulativom Evropske unije o uvođenju evropskog postupka za sporove male vrijednosti broj 861/2007 od 11.07.2007. godine, koja se odnosi na sporove sa međunarodnim elementom, a kojom je, u članu 16, propisano da stranka koja nije uspjela u postupku snosi troškove postupka, ali da sud ne dosuđuje troškove stranci koja uspije u sporu ako su ti troškovi neopravdani ili nesrazmjerni sa tužbenim zahtjevom. Osnovni cilj navedene odredbe Regulative je postizanje jednakosti stranaka u sporu, odnosno da se prekomjerno ne optereti stranka koja izgubi spor male vrijednosti, s obzirom da se radi o jednostavnim sporovima. Radi postizanja istog cilja u našem pravnom sistemu osporenom odredbom je izvršeno usklađivanje Zakona o parničnom postupku sa članom 16 Regulative, s tim što je osporenom odredbom ostavljena mogućnost sudu da, zavisno od okolnosti konkretnog slučaja, u cjelini ili djelimično odbije zahtjev za naknadu troškova. U postupku donošenja navedenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, Evropska komisija je dala pozitivno mišljenje i na član 449a ovog zakona.

Osporenim rješenjem ne povređuje se ustavno načelo zabrane diskriminacije, jer se princip nediskriminacije ne odnosi samo na jednak tretman jednakih slučajeva, nego i na supstantivnu jednakost, nejednak tretman nejednakih slučajeva u proporciji sa njihovom nejednakošću. Ustavom zajamčena jednakost svih pred zakonom podrazumijeva jednakost prava i obaveza u istovjetnom pravnom položaju. Konkretno, stranke u sporovima male vrijednosti, osporenom odredbom, ni u kom slučaju nijesu dovedene u nejednak položaj. Naime, u sporovima male vrijednosti, ako troškovi postupka znatno premašuju vrijednost predmeta spora, ne može se govoriti o jednakosti u istovjetnom pravnom položaju. S tim u vezi, na strankama je i odgovornost da li će u slučajevima neznatne vrijednosti spora angažovati punomoćnika i na taj način prouzrokovati troškove koji su nesrazmjerni sa visinom tužbenog zahtjeva, odnosno troškove koji nijesu bili potrebni za vođenje postupka. Pri tome, treba naglasiti da stranke imaju mogućnost rješavanja spora i alternativnim metodama rješavanja spora (medijacija i druge metode alternativnog rješavanja spora), koje podrazumijevaju vansudsko rješavanje spora i kojima se izbjegavaju nepotrebni i nesrazmjerni troškovi, a istovremeno štite prava i interesi stranaka.

Naime, propisivanje da u postupku u sporovima male vrijednosti sud može, u cjelini ili djelimično, da odbije zahtjev za naknadu troškova stranci koja uspije u sporu, predstavlja rješenje koje je proizašlo iz zahtjeva prakse, odnosno dugogodišnjih i učestalih primjera vođenja sudskih postupaka zbog sudskih troškova, kako to djelimično identifikuje i podnosilac inicijative, te izigravanja niza zakonskih normi koje su obezbjeđivale naknadu troškova za svaku radnju koja je od strane kvalifikovanog punomoćnika preduzeta u parničnom postupku, apsolutno ne uzimajući u obzir visinu tužbenog zahtjeva, troškove koji nastaju za sudsku administraciju, kao i krovno načelo ekonomičnosti sudskog postupka.

Takođe, predmetnim rješenjem nije povrijeđen ni korpus prava iz čl. 19, 20, 21 i 32 Ustava, jer pokretanje postupka za zaštitu prava u sporovima male vrijednosti nije ni u kom slučaju uskraćeno strankama, a nije im uskraćeno ni pravo na pravni lijek, o čemu u konkretnom slučaju i nije riječ, te, u konačnom, ni pravo na pravnu pomoć, jer je stranka

slobodna da angažuje punomoćnika koji će joj za potrebe postupka pred sudom pružiti stručnu pomoć.

Osporenim rješenjem nije narušena niti ograničena sloboda konkurencije, niti isto podstiče neravnopravan, monopolski ili dominantan položaj na tržištu iz čl. 139 i 140 stav 3 Ustava, već naprotiv. Ovakvo rješenje će pozitivno uticati na pravna lica kao stranke u sporovima male vrijednosti, jer isto onemogućava njihovo bespotrebno opterećenje troškovima postupka u slučaju kada su isti očigledno nesrazmjerni sa tužbenim zahtjevom.

Na osnovu prethodno navedenog, smatramo da nema osnova za prihvatanje inicijative za ocjenu ustavnosti člana 449a Zakona o parničnom postupku

**PREDSJEDNIK,
Duško Marković**